I – Kiến thức cần nhớ

— Phương trình tiếp tuyến của $(C): y = f(x)$ **tại** điểm $M(x_o; y_o)$ có dạng:

$\Delta: \boxed{y = k(x - x_o) + y_o}$ Với $k = y'(x_o)$ là hệ số góc tiếp tuyến.

① ② ③

¾ ¾ ® ***Để viết phương trình tiếp tuyến*** Δ, ***ta cần tìm ba thành phần*** x_o, y_o, k

— Điều kiện cần và đủ để hai đường $(C_1): y = f(x)$ và $(C_2): y = g(x)$ ***tiếp xúc nhau*** $\Leftrightarrow$ hệ $\begin{cases} f(x) = g(x) \\ f'(x) = g'(x) \end{cases}$ có nghiệm ***(nhớ: "hàm = hàm, đạo = đạo")***

II – Các dạng toán viết phương trình tiếp tuyến thường gặp

① **Viết PTTT** Δ **của** $(C): y = f(x)$, **biết** Δ **có hệ số góc k cho trước**

— Gọi $M(x_o; y_o)$ là tiếp điểm. Tính $y' \Rightarrow y'(x_o)$.

— Do phương trình tiếp tuyến Δ có hệ số góc k $\Rightarrow y'(x_o) = k$ (i)

— Giải (i) tìm được $x_o \longrightarrow y_o = f(x_o) \longrightarrow \Delta: y = k(x - x_o) + y_o$.

Lưu ý. Hệ số góc $k = y'(x_o)$ của tiếp tuyến Δ thường cho gián tiếp như sau:

— Phương trình tiếp tuyến $\Delta \,//\, d: y = ax + b \Rightarrow k = a$.

— Phương trình tiếp tuyến $\Delta \perp d: y = ax + b \Rightarrow k = -\dfrac{1}{a}$.

— Phương trình tiếp tuyến Δ tạo với trục hoành góc $\alpha \Rightarrow |k| = \tan\alpha$.

— Phương trình tiếp tuyến Δ tạo với $d: y = ax + b$ góc $\alpha \Rightarrow \left|\dfrac{k - a}{1 + k.a}\right| = \tan\alpha$

② **Viết PTTT** Δ **của** $(C): y = f(x)$, **biết** Δ **đi qua (kẻ từ) điểm** $A(x_A; y_A)$

— Gọi $M(x_o; y_o)$ là tiếp điểm. Tính $y_o = f(x_o)$ và $k = y'(x_o)$ theo x_o.

— Phương trình tiếp tuyến Δ tại $M(x_o; y_o)$ là $\Delta: y = k(x - x_o) + y_o$.

— Do $A(x_A; y_A) \in \Delta \Rightarrow y_A = k(x_A - x_o) + y_o$ (i)

— Giải phương trình $(i) \longrightarrow x_o \longrightarrow y_o$ và $k \longrightarrow$ phương trình Δ.

③ **Viết PTTT** Δ **của** $(C): y = f(x)$, **biết** Δ **cắt hai trục tọa độ tại A và B sao cho tam giác OAB vuông cân hoặc có diện tích S cho trước**

— Gọi $M(x_o; y_o)$ là tiếp điểm và tính hệ số góc $k = y'(x_o)$ theo x_o.

— Đề cho $\left[\begin{array}{ll} \Delta OAB \text{ vuông cân} \Leftrightarrow \Delta \text{ tạo với } Ox \text{ một góc } 45^o \text{ và } O \notin \Delta & (i) \\ S_{\Delta OAB} = S \Leftrightarrow OA.OB = 2S & (ii) \end{array}\right.$

— Giải (i) hoặc $(ii) \longrightarrow x_o \longrightarrow y_o; k \longrightarrow$ phương trình tiếp tuyến Δ.

④ **Tìm những điểm trên đường thẳng** $d: ax + by + c = 0$ **mà từ đó vẽ được** $1, 2, 3, \ldots, n$ **tiếp tuyến với đồ thị hàm số** $(C): y = f(x)$

— Gọi $M(x_M; y_M) \in d: ax + by + c = 0$ (sao cho có một biến x_M trong M)

— PTTT Δ qua M và có hệ số góc k có dạng $\Delta: y = k(x - x_M) + y_M$.

— Áp dụng điều kiện tiếp xúc: $\begin{cases} f(x) = k(x - x_M) + y_M & (i) \\ f'(x) = k & (ii) \end{cases}$

— Thế k từ (ii) vào (i), được: $f(x) = f'(x).(x - x_M) + y_M$ (iii)

— Số tiếp tuyến của (C) vẽ từ $M =$ số nghiệm x của (iii).

⑤ **Tìm những điểm $M(x_M; y_M)$ mà từ đó vẽ được hai tiếp tuyến với đồ thị hàm số $(C): y = f(x)$ và hai tiếp tuyến đó vuông góc nhau**

— PTTT Δ qua M và có hệ số góc k có dạng $\Delta: y = k(x - x_M) + y_M$.

— Áp dụng điều kiện tiếp xúc: $\begin{cases} f(x) = k(x - x_M) + y_M & (i) \\ f'(x) = k & (ii) \end{cases}$

— Thế k từ (ii) vào (i), được: $f(x) = f'(x).(x - x_M) + y_M$ (iii)

— Qua M vẽ được hai tiếp tuyến với $(C) \Leftrightarrow (iii)$ có hai nghiệm phân biệt x_1, x_2.

— Hai tiếp tuyến đó vuông góc nhau $\Leftrightarrow k_1.k_2 = -1 \Leftrightarrow y'(x_1).y'(x_2) = -1$.

✍ **Lưu ý**.

— Qua M vẽ được hai tiếp tuyến với (C) sao cho hai tiếp điểm nằm về hai phía với trục hoành thì $\begin{cases} (iii): & \text{có hai nghiệm phân biệt } x_1, x_2. \\ f(x_1).f(x_2) < 0. \end{cases}$

— Đối với bài toán tìm điểm $M \in (C): y = f(x)$ sao cho tại đó tiếp tuyến song song hoặc vuông góc với đường thẳng d cho trước, ta chỉ cần gọi $M(x_o; y_o)$ và Δ là tiếp tuyến với $k = f'(x_o)$. Rồi áp dụng $k = f'(x_o) = k_d$ nếu cho song song và $f'(x_o).k_d = -1$ nếu cho vuông góc $\Rightarrow x_o \Rightarrow y_o \Rightarrow M(x_o; y_o)$.

BÀI TẬP TỔNG HỢP

Cho đường cong $(C): y = f(x) = x^3 - 3x^2$. Viết phương trình tiếp tuyến của (C) trong các trường hợp sau:
a) Tại điểm $M_0(1; -2)$.
b) Tại điểm thuộc (C) và có hoành độ $x_0 = -1$.
c) Tại giao điểm của (C) với trục hoành.
d) Biết tiếp tuyến đi qua điểm $A(-1; -4)$.

LỜI GIẢI

Ta có $f'(x) = 3x^2 - 6x$

a). Ta có $f'(x_0) = f'(1) = -3$

Vậy phương trình tiếp tuyến tại điểm $M(1; -2)$: $y = f'(x_0)(x - x_0) + y_0$

$\Leftrightarrow y = -3(x - 1) - 3 \Leftrightarrow y = -3x$

b). Ta có $x_0 = -1 \Rightarrow y_0 = -4, f'(x_0) = 9$

Vậy phương trình tiếp tuyến tại điểm $N(-1; -4)$ là $y = f'(x_0)(x - x_0) + y_0$

$y=9(x+1)-4\Leftrightarrow y=9x+5$.

c). Phương trình hoành độ giao điểm của (C) với trục hoành: $x^3-3x^2=0\Leftrightarrow\left[\begin{array}{l}x=0\\x=3\end{array}\right.$

Với $x_0=0\Rightarrow y_0=0, f'(x_0)=f'(0)=0$

Vậy phương trình tiếp tuyến tại điểm $(0;0)$ là $y=f'(x_0)(x-x_0)+y_0\ \Leftrightarrow y=0$

Với $x_0=3\Rightarrow y_0=0, f'(x_0)=f'(3)=9$

Vậy phương trình tiếp tuyến tại điểm $(3;0)$ là $y=f'(x_0)(x-x_0)+y_0$

$\Leftrightarrow y=9(x-3)\Leftrightarrow y=9x-27$.

d). Gọi $(x_0;y_0)$ là tọa độ tiếp điểm của phương trình tiếp tuyến d đi qua điểm A

Vì điểm $(x_0;y_0)\in(C)\Rightarrow y_0=x_0^3-3x_0^2$, và $f'(x_0)=3x_0^2-6x_0$

Phương trình d: $y=f'(x_0)(x-x_0)+y_0\ \Leftrightarrow y=(3x_0^2-6x_0)(x-x_0)+x_0^3-3x_0^2$

Vì $A(-1;-4)\in d$ nên: $(3x_0^2-6x_0)(-1-x_0)+x_0^3-3x_0^2=-4$

$\Leftrightarrow 2x_0^3-6x_0-4=0\Leftrightarrow x_0=2\vee x_0=-1$

Với $x_0=2\Rightarrow y_0=-4, f'(2)=0$, phương trình tiếp tuyến $y=-4$

Với $x_0=-1\Rightarrow y_0=-4, f'(-1)=9$, phương trình tiếp tuyến $y=9(x+1)-4\Leftrightarrow y=9x+5$

Cho đường cong $(C): y=\dfrac{3x+1}{1-x}$.

a). Viết phương trình tiếp tuyến của (C) biết tiếp tuyến song song với đường thẳng $(d): x-4y-21=0$.

b). Viết phương trình tiếp tuyến của (C) biết tiếp tuyến vuông góc với đường thẳng $(\Delta): 2x+2y-9=0$.

c). Viết phương trình tiếp tuyến của (C) biết tiếp tuyến tạo với đường thẳng :

$(d): x-2y+5=0$ một góc 30^0.

Tập xác định $D=R\setminus\{1\}$. Ta có $y'=f'(x)=\dfrac{4}{(1-x)^2}$

a). Có $(d): x-4y-21=0\Leftrightarrow y=\dfrac{1}{4}x-\dfrac{21}{4}\Rightarrow k_d=\dfrac{1}{4}$

Vì tiếp tuyến song song với d nên $k_{tt}=k_d=\dfrac{1}{4}$.

Gọi $M(x_0,y_0)$ là tọa độ tiếp điểm của tiếp tuyến, ta có $f'(x_0)=k_{tt}\ \Leftrightarrow\dfrac{4}{(1-x_0)^2}=\dfrac{1}{4}$

$\Leftrightarrow(x_0-1)^2=16\Leftrightarrow x_0=5\vee x_0=-3$

Với $x_0=5\Rightarrow y_0=-4$, phương trình tiếp tuyến tại điểm này là: $y=f'(x_0)(x-x_0)+y_0$

$\Leftrightarrow y=\dfrac{1}{4}(x-5)-4\Leftrightarrow y=\dfrac{1}{4}x-\dfrac{21}{4}$ (loại, vì trùng với d).

Với $x_0=-3\Rightarrow y=-2$, phương trình tiếp tuyến tại điểm này là: $y=f'(x_0)(x-x_0)+y_0$

$\Leftrightarrow y=\dfrac{1}{4}(x+3)-2\Leftrightarrow y=\dfrac{1}{4}x-\dfrac{5}{4}$.

b). $(\Delta): 2x+2y-9=0 \Leftrightarrow y=-x+\frac{9}{2} \Rightarrow k_{\Delta}=-1$

Vì tiếp tuyến vuông góc với Δ nên, $k_{tt}.k_{\Delta}=-1 \Rightarrow k_{tt}=1$

Gọi $N(x_0,y_0)$ là tọa độ tiếp điểm của tiếp tuyến, ta có $f'(x_0)=k_{tt} \Leftrightarrow \frac{4}{(1-x_0)^2}=1$

$\Leftrightarrow (x_0-1)^2=4 \Leftrightarrow x_0=3 \vee x_0=-1$.

Với $x_0=3 \Rightarrow y=-5$, phương trình tiếp tuyến tại điểm này là: $y=f'(x_0)(x-x_0)+y_0$

$\Leftrightarrow y=-1(x-3)-5 \Leftrightarrow y=-x-2$

Với $x_0=-1 \Rightarrow y=-1$, phương trình tiếp tuyến tại điểm này là: $y=f'(x_0)(x-x_0)+y_0$

$\Leftrightarrow y=-1(x+1)-1 \Leftrightarrow y=-x-2$.

c). $(d): x-2y+5=0 \Leftrightarrow y=\frac{1}{2}x+\frac{5}{2} \Rightarrow k_d=\frac{1}{2}$

Ta có tiếp tuyến hợp với d một góc 30^0, nên có $\left|\frac{k_{tt}-k_d}{1+k_{tt}k_d}\right|=\tan 30^0$

$$\left|\frac{k_{tt}-\frac{1}{2}}{1+\frac{1}{2}k_{tt}}\right|=\frac{1}{\sqrt{3}} \Leftrightarrow 3\left(k_{tt}-\frac{1}{2}\right)^2=\left(1+\frac{1}{2}k_{tt}\right)^2 \Leftrightarrow \frac{11}{4}k_{tt}^2-4k_{tt}-\frac{1}{4}=0$$

Cho hàm số $y=f(x)=\frac{x^2-x+2}{x-1}$ (C)

a). Viết phương trình tiếp tuyến của (C) tại điểm M(2; 4).

b). Viết phương trình tiếp tuyến của (C) biết tiếp tuyến có hệ số góc $k=1$.

LỜI GIẢI

Ta có: $f'(x)=\frac{x^2-2x-1}{(x-1)^2}$

a). Ta có $x_0=2 \Rightarrow f'(x_0)=f'(2)=-1$

Phương trình tiếp tuyến của (C) tại điểm M(2; 4) là $y=f'(x_0)(x-x_0)+y_0$

$\Leftrightarrow y=-1(x-2)+4 \Leftrightarrow y=-x+6$

b). Gọi x_0 là hoành độ tiếp điểm của tiếp tuyến với đồ thị, ta có $f'(x_0)=1$

$\Leftrightarrow \frac{x_0{}^2-2x_0-1}{(x_0-1)^2}=1 \Leftrightarrow -1=1$ (vô lý).

Kết luận không có tiếp tuyến nào có hệ số góc bằng 1.

Cho hàm số (C): $y=\sqrt{1-x-x^2}$. Tìm phương trình tiếp tuyến với (C):

a) Tại điểm có hoành độ $x_0=\frac{1}{2}$.

b) Song song với đường thẳng (d): x + 2y = 0.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D=\left[\frac{-1-\sqrt{5}}{2};\frac{-1+\sqrt{5}}{2}\right]$. Ta có $f'(x)=\frac{-1-2x}{2\sqrt{1-x-x^2}}$

a). Với $x_0=\frac{1}{2}\Rightarrow y_0=\sqrt{1-\frac{1}{2}-\frac{1}{4}}=\frac{1}{2}, f'(x_0)=f'\left(\frac{1}{2}\right)=-2$

Vậy phương trình tiếp tuyến tại điểm $\left(\frac{1}{2};\frac{1}{2}\right)$ là $y=f'(x_0)(x-x_0)+y_0$

$y=-2\left(x-\frac{1}{2}\right)+\frac{1}{2}\Leftrightarrow y=-2x+\frac{3}{2}$.

b). Ta có $(d):x+2y=0\Leftrightarrow y=-\frac{1}{2}x\Rightarrow k_d=-\frac{1}{2}$

Vì tiếp tuyến song song với d nên, $k_{tt}=k_d=-\frac{1}{2}$. Gọi x_0 là hoành độ tiếp điểm của tiếp tuyến với đồ thị,

ta có $f'(x_0)=-\frac{1}{2}\Leftrightarrow\frac{-1-2x_0}{2\sqrt{1-x_0-x_0^2}}=-\frac{1}{2}\Leftrightarrow 1+2x_0=\sqrt{1-x_0-x_0^2}\Leftrightarrow\begin{cases}1+2x_0\ge 0\\ x_0=0\vee x_0=-1\end{cases}$

So với điều kiện $x_0=0$ (nhận), $x_0=-1$ (loại)

Với $x_0=0\Rightarrow y_0=1$, phương trình tiếp tuyến tại điểm $(0;1)$ là: $y=-\frac{1}{2}(x-0)+1\Leftrightarrow y=-\frac{1}{2}x+1$.

Cho hàm số $y=x^3+3x^2-9x+5\ (C)$. Trong tất cả các tiếp tuyến của đồ thị (C), hãy tìm tiếp tuyến có hệ số góc nhỏ nhất.

LỜI GIẢI

Ta có $y'=f'(x)=3x^2+6x-9$

Gọi x_0 là hoành độ tiếp điểm của tiếp tuyến, vậy $f'(x_0)=3x_0^2+6x_0-9$

Ta có $3x_0^2+6x_0-9=3(x_0^2+2x_0+1)-12=3(x_0+1)^2-12\ge -12, \forall x_0\in(C)$

Vậy $\min f'(x_0)=-12$ tại $x_0=-1\Rightarrow y_0=16$

Suy ra phương trình tiếp tuyến cần tìm: $y=-12(x+1)+16\Leftrightarrow y=-12x+4$

Cho hàm số $y=\frac{x+2}{2x+3}\ (1)$. Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị hàm số (1), biết tiếp tuyến đó cắt trục hoành, trục tung lần lượt tại hai điểm phân biệt A, B và tam giác OAB cân tại gốc tọa độ O. (Khối A – 2009).

LỜI GIẢI

Tập xác định $D=R\setminus\left\{-\frac{3}{2}\right\}$. Ta có $y'=f'(x)=\frac{-1}{(2x+3)^2}$

Vì tiếp tuyến (d) cắt hai trục Ox, Oy lần lượt tại A, B tạo thành tam giác OAB vuông cân, nên đường thẳng (d) hợp với trục Ox một góc 45^0.

Vậy có $k_{tt}=\pm\tan 45^0\Leftrightarrow k_{tt}=\pm 1$

Gọi x_0 là hoành độ tiếp điểm của tiếp tuyến, ta có $f'(x_0)=\pm 1$

Với $f'(x_0)=1\Leftrightarrow\frac{-1}{(2x_0+3)^2}=1$ (phương trình vô nghiệm).

Với $f'(x_0)=-1\Leftrightarrow\frac{-1}{(2x_0+3)^2}=-1\Leftrightarrow(2x_0+3)^2=1\Leftrightarrow x_0=-1\vee x_0=-2$

Với $x_0=-1\Rightarrow y_0=1$, phương trình tiếp tuyến tại điểm này $y=-1(x+1)+1\Leftrightarrow y=-x$. Tiếp tuyến này loại vì đường thẳng này đi qua gốc tọa độ nên không tạo thành được tam giác.

Với $x_0 = -2 \Rightarrow y_0 = 0$, phương trình tiếp tuyến tại điểm này $y = -1(x+2) \Leftrightarrow y = -x-2$

Cho hàm số $y = x^3 + 3mx^2 + (m+1)x + 1 \ \ (1)$, m là tham số thực. Tìm các giá trị của m để tiếp tuyến của đồ thị của hàm số (1) tại điểm có hoành độ $x = -1$ đi qua điểm $A(1;2)$. *(Dự bị A1 - 2008)*

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = R$

$y' = f'(x) = 3x^2 + 6mx + m + 1$

Với $x_0 = -1 \Rightarrow y_0 = 2m - 1$, $f'(-1) = -5m + 4$

Phương trình tiếp tuyến tại điểm $M(-1;2m-1)$: $y = (-5m+4)(x+1) + 2m - 1$ (d).

Ta có $A(1;2) \in (d) \Leftrightarrow (-5m+4).2 + 2m - 1 = 2 \Leftrightarrow m = \frac{5}{8}$.

Cho hàm số $y = \frac{3x+1}{x+1} \ \ (1)$. Tính diện tích của tam giác tạo bởi các trục tọa độ và tiếp tuyến của đồ thị của hàm số (1) tại điểm $M(-2;5)$.*(Dự bị D1 - 2008)*

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = R \setminus \{-1\}$. Có $y' = \frac{2}{(x+1)^2}$.

Phương trình tiếp tuyến (d) tại điểm $M(-2;5)$: $y = 2(x+2) + 5 \Leftrightarrow y = 2x + 9$

Gọi A là giao điểm của d và trục hoành $\Rightarrow y_A = 0 \Rightarrow x_A = -\frac{9}{2}$, vậy $A\left(-\frac{9}{2};0\right)$

Gọi B là giao điểm của d và trục tung $\Rightarrow x_B = 0 \Rightarrow y_B = 9$, vậy $B(0;9)$.

Ta có tam giác OAB vuông tại O nên $S_{\Delta OAB} = \frac{1}{2}OA.OB = \frac{1}{2}\left|-\frac{9}{2}\right||9| = \frac{81}{4}$

Cho hàm số $y = \sqrt{3}x^3 + 4 \ \ (C)$. Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị (C) biết tiếp tuyến tạo với đường thẳng $(d): -x + \sqrt{3}y + 6 = 0$ góc 30^0.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = R$. Ta có $y' = 3\sqrt{3}x^2$

$(d): \sqrt{3}y - x + 6 = 0 \Leftrightarrow y = \frac{\sqrt{3}}{3}x - 2\sqrt{3} \Rightarrow k_d = \frac{\sqrt{3}}{3}$

Vì tiếp tuyến tạo với đường thẳng d một góc 30^0 nên thỏa $\left|\frac{k_{tt} - k_d}{1 + k_{tt}k_d}\right| = \tan 30^0$

$$\left|\frac{k_{tt} - \frac{\sqrt{3}}{3}}{1 + \frac{\sqrt{3}}{3}k_{tt}}\right| = \frac{1}{\sqrt{3}} \Leftrightarrow 3\left(k_{tt} - \frac{\sqrt{3}}{3}\right)^2 = \left(1 + \frac{\sqrt{3}}{3}k_{tt}\right)^2 \Leftrightarrow k_{tt}^2 - \sqrt{3}k_{tt} = 0 \Leftrightarrow k_{tt} = 0 \vee k_{tt} = \sqrt{3}$$

Gọi x_0 là hoành độ tiếp điểm

Với $k_{tt} = 0 \Leftrightarrow 3\sqrt{3}x_0^2 = 0 \Leftrightarrow x_0 = 0 \Rightarrow y_0 = 4$. Phương trình tiếp tuyến tại điểm (0 ; 4): $y = 4$.

Với $k_{tt} = \sqrt{3} \Leftrightarrow 3\sqrt{3}x_0^2 = \sqrt{3} \Leftrightarrow x_0^2 = \frac{1}{3} \Leftrightarrow x_0 = \pm\frac{1}{\sqrt{3}}$

Với $x_0 = \frac{1}{\sqrt{3}} \Rightarrow y_0 = \frac{13}{3}$, phương trình tiếp tuyến $y = \sqrt{3}\left(x - \frac{1}{\sqrt{3}}\right) + \frac{13}{3} \Leftrightarrow y = \sqrt{3}x + \frac{10}{3}$.

Với $x_0 = -\frac{1}{\sqrt{3}} \Rightarrow y_0 = \frac{11}{3}$, phương trình tiếp tuyến $y = \sqrt{3}\left(x + \frac{1}{\sqrt{3}}\right) + \frac{11}{3} \Leftrightarrow y = \sqrt{3}x + \frac{14}{3}$.

Cho hàm số $y = -x^3 - 3x^2 + 9x - 5 \ (C)$. Trong tất cả các tiếp tuyến của đồ thị (C), hãy tìm tiếp tuyến có hệ số góc lớn nhất.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = R$. Ta có $y' = -3x^2 - 6x + 9$

Gọi x_0 là hoành độ tiếp điểm của tiếp tuyến, ta có $f'(x_0) = -3x_0^2 - 6x_0 + 9$

$\Leftrightarrow f'(x_0) = -3(x_0^2 + 2x_0 + 1) + 12 = -3(x_0 + 1)^2 + 12 \le 12$

Từ đó suy ra $\max f'(x_0) = 12$ tại $x_0 = -1$.

Với $x_0 = -1 \Rightarrow y_0 = -16$, phương trình tiếp tuyến cần tìm: $y = 12(x+1) - 16 \Leftrightarrow y = 12x - 4$

Cho hàm số $y = \frac{2x-1}{x-1} \ (C)$. Gọi $I(1\,;\,2)$. Tìm điểm $M \in (C)$ sao cho tiếp tuyến của (C) tại M vuông góc với đường thẳng IM ***.(Dự bị B2 - 2003)***

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = R$. Ta có $y' = \frac{-1}{(x-1)^2}$

Gọi $M(x_0, y_0) \in (C) \Rightarrow y_0 = \frac{2x_0 - 1}{x_0 - 1}$

Ta có $\overrightarrow{IM} = \left(x_0 - 1; \frac{2x_0 - 1}{x_0 - 1} - 2\right) \Leftrightarrow \overrightarrow{IM} = \left(x_0 - 1; \frac{1}{x_0 - 1}\right) \Rightarrow k_{IM} = \frac{1}{(x_0 - 1)^2}$

Hệ số góc của tiếp tuyến tại M $k_{tt} = f'(x_0) = -\frac{1}{(x_0 - 1)^2}$

Vì tiếp tuyến vuông góc với đường thẳng IM nên có $k_{tt}.k_{IM} = -1$

$\Leftrightarrow \frac{1}{(x_0 - 1)^4} = 1 \Leftrightarrow x_0 - 1 = \pm 1 \Leftrightarrow x_0 = 0 \vee x_0 = 2$

Vậy có 2 điểm $M_1(0;1), M_2(2;3)$ thỏa yêu cầu bài toán.

Cho hàm số $y = \frac{2x}{x+1} \ (C)$. Tìm điểm $M \in (C)$, biết tiếp tuyến của (C) tại M cắt hai trục tọa độ tại A, B và tam giác OAB có diện tích bằng $\frac{1}{4}$ ***.(Khối D - 2007)***

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = R\setminus\{-1\}$. Ta có $y' = \frac{2}{(x+1)^2}$

Gọi $M(x_0; y_0) \in (C) \Rightarrow y_0 = \frac{2x_0}{x_0 + 1}$

Phương trình tiếp tuyến của (C) tại M: $y = f'(x_0)(x - x_0) + y_0$

$\Leftrightarrow y=\frac{2}{(x_0+1)^2}(x-x_0)+\frac{2x_0}{x_0+1}\Leftrightarrow y=\frac{2}{(x_0+1)^2}x+\frac{2x_0^2}{(x_0+1)^2}$ (d)

Gọi A là giao điểm của d và trục Ox, có $y_A=0\Rightarrow x=-x_0^2$. Vậy $A\left(-x_0^2;0\right)$

Gọi B là giao điểm của d và trục Oy, có $x_B=0\Rightarrow y_B=\frac{2x_0^2}{(x_0+1)^2}$. Vậy $B\left(0;\frac{2x_0^2}{(x_0+1)^2}\right)$

Ta có tam giác OAB cân tại O, theo giả thiết ta có: $S_{\Delta OAB}=\frac{1}{4}\Leftrightarrow\frac{1}{2}OA.OB=\frac{1}{4}$

$\Leftrightarrow\left|-x_0^2\right|.\left|\frac{2x_0^2}{(x_0+1)^2}\right|=\frac{1}{2}\Leftrightarrow 4x_0^2=(x_0+1)^2\Leftrightarrow\left[\begin{array}{l}2x_0^2=x_0+1\\2x_0^2=-x_0-1\end{array}\right.\Leftrightarrow\left[\begin{array}{l}2x_0^2-x_0-1=0\\2x_0^2+x_0+1=0\end{array}\right.$

Với $2x_0^2+x_0+1=0$ phương trình vô nghiệm.

Với $2x_0^2-x_0-1=0\Leftrightarrow x_0=1\vee x_0=-\frac{1}{2}$

Với $x_0=1$ ta có $M(1;1)$. Với $x_0=-\frac{1}{2}$ ta có $M\left(-\frac{1}{2};-2\right)$

Vậy có hai điểm M thỏa mãn yêu cầu bài toán là $M(1;1)$, $M\left(-\frac{1}{2};-2\right)$

(*) Cho hàm số $y=\frac{1}{3}x^3-2x^2+3x$ (C). Qua điểm $A\left(\frac{4}{9};\frac{4}{3}\right)$ có thể kẻ được mấy tiếp tuyến đến đồ thị (C). Viết phương trình các tiếp tuyến ấy .

LỜI GIẢI

Cho hai hàm số $y=\frac{1}{x\sqrt{2}}$ và $y=\frac{x^2}{\sqrt{2}}$. Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị của các hàm số đã cho tại giao điểm của chúng. Tìm góc giữa hai tiếp tuyến trên.

LỜI GIẢI

Cho hàm số : $y=\frac{3x+1}{1-x}$ (C) .

a) Viết phương trình tiếp tuyến của (C) tại điểm $M(-1\,;-1)$;

b) Vết phương trình tiếp tuyến của (C) tại giao điểm của (C) với trục hoành;

c) Viết phương trình tiếp tuyến của (C) tại giao điểm của (C) với trục tung ;

d) Viết phương trình tiếp tuyến của (C) bết tiếp tuyến song song với đường thẳng $(d):4x-y+1=0$;

e) Viết phương trình tiếp tuyến của (C) biết tiếp tuyến vuông góc với đường thẳng $(\Delta):4x+y-8=0$.

LỜI GIẢI

Tìm các điểm trên đồ thị $(C):y=\frac{1}{3}x^3-x+\frac{2}{3}$ mà tiếp tuyến tại đó vuông góc với đường thẳng $y=-\frac{1}{3}x+\frac{2}{3}$.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = ¡$. Ta có $y' = x^2 - 1$

Gọi $M\left(x_0; \frac{1}{3}x_0^3 - x_0 + \frac{2}{3}\right)$ là tọa độ tiếp điểm của tiếp tuyến d với đồ thị (C), sao cho d vuông góc với đường thẳng $\Delta: y = -\frac{1}{3}x + \frac{2}{3}$.

Phương trình tiếp tuyến d là: $y = f'(x_0)(x - x_0) + y_0 \Leftrightarrow y = (x_0^2 - 1)(x - x_0) + \frac{1}{3}x_0^3 - x_0 + \frac{2}{3}$

$\Leftrightarrow y = (x_0^2 - 1)x - \frac{2}{3}x_0^3 + \frac{2}{3}$.

(d) vuông góc với (Δ) khi và chỉ khi $(x_0^2 - 1)\left(-\frac{1}{3}\right) = -1 \Leftrightarrow x_0 = \pm 2$

Kết luận có hai tọa độ điểm M cần tìm là $M\left(2; \frac{4}{3}\right)$ và $M(-2; 0)$.

Cho đồ thị $(C_m): y = \frac{(3m+1)x - m}{x + m}$ .Tìm m để tiếp tuyến tại giao điểm của (C_m) với Ox song song với đường thẳng d: $y = -x - 5$.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = ¡ \setminus \{-m\}$. Ta có $y' = \frac{3m^2 + 2m}{(x+m)^2}$.

Tọa độ giao điểm của (C_m) và trục Ox là $A\left(\frac{m}{3m+1}; 0\right)$. Phương trình tiếp tuyến Δ của (C_m) tại điểm A là: $y = f'(x_0)(x - x_0) + y_0 \Leftrightarrow y = \frac{(3m+1)^2}{3m^2 + 2m}\left(x - \frac{m}{3m+1}\right) \Leftrightarrow y = \frac{(3m+1)^2}{3m^2 + 2m}x - \frac{m(3m+1)}{3m^2 + 2m}$.

Để Δ song song với d: $y = -x - 5$ khi và chỉ khi:

$$\begin{cases} \frac{(3m+1)^2}{3m^2 + 2m} = -1 \\ \frac{m(3m+1)}{3m^2 + 2m} \neq 5 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 12m^2 + 8m + 1 = 0 \\ 12m^2 + 9m \neq 0 \end{cases} \Leftrightarrow m = -\frac{1}{6} \vee m = -\frac{1}{2}.$$

Kết luận $m = -\frac{1}{6} \vee m = -\frac{1}{2}$ thỏa yêu cầu.

Cho hàm số (C): $y = \frac{x+2}{x-2}$. Viết phương trình tiếp tuyến đi qua $A(-6; 5)$ của đồ thị (C).

LỜI GIẢI

Tập xác định $D = ¡ \setminus \{2\}$. Ta có $y' = \frac{-4}{(x-2)^2}$

Gọi $M(x_0; y_0)$ là tọa độ tiếp điểm của tiếp tuyến (d) cần tìm với đồ thị hàm số (C) nên $y_0 = \frac{x_0 + 2}{x_0 - 2}$ và $f'(x_0) = \frac{-4}{(x_0 - 2)^2}$. Phương trình tiếp tuyến (d):

$y = f'(x_0)(x - x_0) + y_0 \Leftrightarrow y = \frac{-4}{(x_0 - 2)^2}(x - x_0) + \frac{x_0 + 2}{x_0 - 2}$

Ta có $A(-6;5)\in d \Leftrightarrow \dfrac{-4}{(x_0-2)^2}(-6-x_0)+\dfrac{x_0+2}{x_0-2}=5 \Leftrightarrow 4x_0^2-24x_0=0 \Leftrightarrow x_0=0 \vee x_0=6$.

Kết luận có hai tiếp tuyến cần tìm là $y=-x-1$ và $y=-\dfrac{1}{4}x+\dfrac{7}{2}$.

Gọi (C_m) là đồ thị của hàm số $y=\dfrac{1}{3}x^3-\dfrac{m}{2}x^2+\dfrac{1}{3}$ $(*)$ (m là tham số).
Gọi M là điểm thuộc (C_m) có hoành độ bằng -1. Tìm m để tiếp tuyến của (C_m) tại điểm M song song với đường thẳng $5x-y=0$.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D=¡$. Ta có $y'=x^2-mx$

Điểm thuộc (C_m) có hoành độ $x=-1$ là $M\left(-1;-\dfrac{m}{2}\right)$

Phương trình tiếp tuyến của (C_m) tại M là:

$(\Delta): y=f'(1)(x+1)-\dfrac{m}{2} \Leftrightarrow y=(m+1)x+\dfrac{m+2}{2}$

Để Δ song song với d: $5x-y=0 \Leftrightarrow y=5x$ khi và chỉ khi: $\begin{cases} m+1=5 \\ m+2\neq 0 \end{cases} \Leftrightarrow m=4$.

Kết luận $m=4$.

Cho hàm số $y=4x^3-6x^2+1$ (1). Viết phương trình tiếp tuyến của (1), biết tiếp tuyến đi qua điểm $M(-1;-9)$.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D=¡$. Có $y'=12x^2-12x$.

Gọi $A(x_0;y_0)$ là tọa độ tiếp điểm của tiếp tuyến (d) cần tìm với đồ thị hàm số (1) nên $y_0=4x_0^3-6x_0^2+1$ và $f'(x_0)=12x_0^2-12x_0$. Phương trình tiếp tuyến (d):

$y=f'(x_0)(x-x_0)+y_0 \Leftrightarrow y=(12x_0^2-12x_0)(x-x_0)+4x_0^3-6x_0^2+1$

Ta có $M(-1;-9)\in d \Leftrightarrow (12x_0^2-12x_0)(-1-x_0)+4x_0^3-6x_0^2+1=-9$

$\Leftrightarrow -8x_0^3-6x_0^2+12x_0+10=0 \Leftrightarrow x_0=-1 \vee x_0=\dfrac{5}{4}$

Kết luận có hai tiếp tuyến cần tìm là $y=24x+15$ và $y=\dfrac{15}{4}x-\dfrac{21}{4}$.

Cho đồ thị (C): $y=\dfrac{1}{4}x^4-2x^2-\dfrac{9}{4}$. Viết phương trình tiếp tuyến của (C) tại giao điểm của (C) với Ox.

LỜI GIẢI

Tập xác định $D=¡$. Ta có $y'=x^3-4x$

Phương trình hoành độ giao điểm của (C) và trục Ox: $\dfrac{1}{4}x^4-2x^2-\dfrac{9}{4}=0 \Leftrightarrow x^2=9 \vee x^2=-1$ (loại). Với

$x^2=9 \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} x=3 \Rightarrow y=0 \\ x=-3 \Rightarrow y=0 \end{array}\right.$

Phương trình tiếp tuyến tại $M(3;0)$ của (C): $y=f'(3)(x-3) \Leftrightarrow y=15x-45$.

Phương trình tiếp tuyến tại $M(-3;0)$ của (C): $y=f'(-3)(x-3) \Leftrightarrow y=-15x+45$.

Tìm $A, B \in (C): y = \dfrac{2x}{x-1}$ sao cho tiếp tuyến của (C) tại A, B song song với nhau và ΔOAB vuông tại O ?

LỜI GIẢI

- Gọi $A\left(a;\dfrac{2a}{a-1}\right), B\left(b;\dfrac{2b}{b-1}\right) \in (C), (a;b \neq 1; a \neq b)$. Ta có: $y' = \dfrac{-2}{(x-1)^2}$.
- Tiếp tuyến tại A và B lần lượt có hệ số góc: $k_A = \dfrac{-2}{(a-1)^2}; k_B = \dfrac{-2}{(b-1)^2}$.
- Do tiếp tuyến tại A và B song song nhau nên $k_A = k_B \Leftrightarrow \dfrac{-2}{(a-1)^2} = \dfrac{-2}{(b-1)^2}$

$$\Leftrightarrow (a-1)^2 = (b-1)^2 \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} a-1 = b-1 \\ a-1 = 1-b \end{array}\right. \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} a = b \\ a = 2-b \end{array}\right. \Leftrightarrow a = 2-b \qquad (i)$$

- Do ba điểm O, A, B tạo thành tam giác vuông tại O nên $\begin{cases} O \neq A \neq B \\ \overrightarrow{OA} \perp \overrightarrow{OB} \end{cases}$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} a, b \neq 0 \\ \overrightarrow{OA}.\overrightarrow{OB} = 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a, b \neq 0 \\ ab + \dfrac{4ab}{(a-1)(b-1)} = 0 \end{cases} \Leftrightarrow 1 + \dfrac{4}{(a-1)(b-1)} = 0 \quad (ii)$$

$$(i),(ii) \Rightarrow \begin{cases} a = 2-b \\ 1 + \dfrac{4}{(a-1)(b-1)} = 0 \end{cases} \Leftrightarrow 1 = -\dfrac{4}{(1-b)(b-1)} \Leftrightarrow (b-1)^2 = 4$$

$\Leftrightarrow b = 3 \Rightarrow a = -1 \vee b = -1 \Rightarrow a = 3$.

- Vậy $A(-1;1), B(3;3)$ hoặc $A(-3;3), B(-1;1)$ là các điểm cần tìm.

Tìm những điểm $M \in (C): y = \dfrac{x-1}{2x+2}$ sao cho tiếp tuyến với (C) tại M tạo với hai trục tọa độ một tam giác có trọng tâm nằm trên đường thẳng $d: 4x + y = 0$?

LỜI GIẢI

- Gọi $M\left(x_o;\dfrac{x_o-1}{2x_o+2}\right) \in (C), (x_o \neq -1)$ và tiếp tuyến Δ tại điểm M có phương trình

$$\Delta: y = \frac{1}{(x_o+1)^2}(x-x_o) + \frac{x_o-1}{2(x_o+1)} \qquad (i)$$

- Gọi $A = \Delta \cap Ox \Rightarrow A\left(\dfrac{-x_o^2+2x_o+1}{2};0\right), B = \Delta \cap Oy \Rightarrow B\left(0;\dfrac{x_o^2-2x_o-1}{2(x_o+1)^2}\right)$.
- Khi đó tọa độ trọng tâm của ΔOAB là $G\left(-\dfrac{x_o^2-2x_o-1}{6};\dfrac{x_o^2-2x_o-1}{6(x_o+1)^2}\right)$.
- Do $G \in d: 4x + y = 0 \Leftrightarrow -4\dfrac{x_o^2-2x_o-1}{6} + \dfrac{x_o^2-2x_o-1}{6(x_o+1)^2} = 0$

$\Leftrightarrow (x_o+1)^2 = 4 \quad (do: A \neq B \neq O \Rightarrow x_o^2 - 2x_o - 1 \neq 0)$

$\Leftrightarrow x_o = -\frac{1}{2} \vee x_o = -\frac{3}{2}$ nên $(i) \Rightarrow M_1\left(-\frac{1}{2}; -\frac{3}{2}\right)$ hoặc $M_2\left(-\frac{3}{2}; \frac{5}{2}\right)$.

Tìm $A \in (C): y = x^3 - 3x + 1$ biết rằng tiếp tuyến của đồ thị (C) tại điểm A, cắt đồ thị (C) tại B (khác điểm A) thỏa: $x_A + x_B = 1$?

LỜI GIẢI

- Gọi $A(x_A; x_A^3 - 3x_A + 1) \in (C)$ và phương trình tiếp tuyến tại điểm A có dạng

$\Delta: y = (3x_A^2 - 3)(x - x_A) + x_A^3 - 3x_A + 1$.

- Ta có $\Delta \cap (C) = B$ có hoành độ nghiệm của phương trình hoành độ giao điểm:

$(3x_A^2 - 3)(x_B - x_A) + x_A^3 - 3x_A + 1 = x_B^3 - 3x_B + 1 \qquad (i)$

- Theo giả thiết, ta có: $x_A + x_B = 1 \Rightarrow x_B = 1 - x_A \qquad (ii)$

$(i),(ii) \Rightarrow (3x_A^2 - 3)(1 - 2x_A) + x_A^3 - 3x_A = (1 - x_A)^3 - 3(1 - x_A)$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} -4x_A^3 + 3x_A - 1 = 0 \\ x_A \neq x_B,\ (do: A \neq B) \end{cases} \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} x_A = -1 \Rightarrow x_B = 2 \\ x_A = \frac{1}{2} \Rightarrow x_B = \frac{1}{2}\ (L) \end{array}\right. \Rightarrow A(-1;3).$$

Cho hàm số $y = x^3 - 3x + 2 \quad (C)$.Tìm điểm M thuộc (C), sao cho tiếp tuyến của (C) tại M cắt (C) tại điểm thứ hai là N và $MN = 6\sqrt{5}$.

LỜI GIẢI

Gọi $M(m; m^3 - 3m + 1) \in (C)$. Phương trình tiếp tuyến của (C) tại M là

$y = (3m^2 - 3)(x - m) + m^2 - 3m + 2 \ (d)$. Phương trình hoành độ giao điểm của d và (C):

$x^3 - 3x + 2 = (3m^2 - 3)(x - m) + m^2 - 3m + 2 \Leftrightarrow (x - m)^2(x + 2m) = 0 \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} x = m \\ x = -2m \end{array}\right.$, để d cắt (C) tại hai điểm phân biệt $\Leftrightarrow m \neq -2m \Leftrightarrow m \neq 0$, khi đó $N(-2m; -8m^3 + 6m + 2)$.

Có $MN^2 = 81m^6 - 2.81m^4 + 90m^2 = 180$. Đặt $t = m^2, t \geq 0 \Rightarrow 9t^3 - 18t^2 + 10t - 20 = 0 \Leftrightarrow t = 2 \ m = \pm\sqrt{2}$

Vậy có hai điểm N cần tìm $N(-2\sqrt{2}; -10\sqrt{2} + 2), N(2\sqrt{2}; 10\sqrt{2} + 2)$

Chứng minh rằng với mọi m thì đường thẳng $d: y = x + m$ luôn cắt đồ thị $(C): y = \frac{1-x}{2x-1}$ tại hai điểm phân biệt A và B. Gọi k_1, k_2 là hệ số góc của các tiếp tuyến với (C) tại A và B. Tìm m để tổng $k_1 + k_2$ đạt giá trị lớn nhất ?

LỜI GIẢI

- Phương trình hoành độ giao điểm giữa d và $(C): \frac{1-x}{2x-1} = x + m, \forall x \neq \frac{1}{2}$

$\Leftrightarrow g(x) = 2x^2 + 2mx - (m+1) = 0, \forall x \neq \frac{1}{2}$

- Ta có: $\begin{cases} \Delta'_g = m^2 + m + 2 > 0 \\ g\left(\frac{1}{2}\right) = -\frac{1}{2} \neq 0 \end{cases}$: luôn đúng $\forall m \in \mathbb{R} \Rightarrow d \cap (C) = \{A; B\}$.
- Gọi $A(a; a+m), B(b; b+m)$ với a, b là hai nghiệm của $g(x) = 0$.
- Ta có: $T = k_1 + k_2 = y'(a) + y'(b) = -\left[\frac{1}{(2a-1)^2} + \frac{1}{(2b-1)^2}\right]$

$$\Rightarrow T = -\frac{4\left[(a+b)^2 - 2ab\right] - 4(a+b) + 2}{\left[4ab - 2(a+b) + 1\right]^2} = -4(m+1)^2 - 2 \leq -2$$

- Dấu " = " xảy ra $\Leftrightarrow m + 1 = 0 \Leftrightarrow m = -1$ thì $T_{max} = (k_1 + k_2)_{min} = -2$.

Cho hàm số $y = x^3 - (m+2)x^2 + 4m - 3 \quad (1)$ Tìm giá trị của tham số m để đường thẳng $y = 2x - 7$ cắt đồ thị hàm số (1) tại ba điểm phân biệt A, B, C sao cho tổng hệ số góc của các tiếp tuyến với đồ thị hàm số (1) tại các điểm A, B, C bằng 28.

LỜI GIẢI

Phương trình hoành độ giao điểm của đường thẳng $d: y = 2x - 7$ và đồ thị hàm số (1):

$x^3 - (m+2)x^2 + 4m - 3 = 2x - 7 \Leftrightarrow x^3 - (m+2)x^2 - 2x + 4m + 4 = 0$

$\Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} x = 2 \\ x^2 - mx - 2m - 2 = 0 \quad (2) \end{array}\right.$. Đặt $g(x) = x^2 - mx - 2m - 2$

Đường thẳng d cắt đồ thị hàm số (1) tại ba điểm phân biệt A, B, C $\Leftrightarrow$ phương trình (2) có hai nghiệm phân biệt và khác 2 $\Leftrightarrow \begin{cases} \Delta_{(2)} > 0 \\ g(2) \neq 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} m^2 + 8m + 8 > 0 \\ 2 - 4m \neq 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} m < -4 - 2\sqrt{2} \vee m > -4 + 2\sqrt{2} \\ m \neq \frac{1}{2} \end{cases}$ (3).

Gọi $A(2; y_1), B(x_2; y_2), C(x_3; y_3)$ với x_1, x_2 là hai nghiệm của (2). Hệ số góc của tiếp tuyến tại các điểm A, B, C với đồ thị hàm số (1) lần lượt là:

$k_A = y'(2) = 4 - 4m, k_B = y'(x_2) = 3x_2^2 - 2(m+2)x_2, k_C = y'(x_3) = 3x_3^2 - 2(m+2)x_3$. Theo đề bài

$k_A + k_B + k_C = 28 \Leftrightarrow 4 - 4m + 3x_2^2 - 2(m+2)x_2 + 3x_3^2 - 2(m+2)x_3 = 28$

$\Leftrightarrow 4 - 4m + 3(x_2^2 + x_3^2) - 2(m+2)(x_2 + x_3) = 28 \Leftrightarrow 4 - 4m + 3\left[(x_2 + x_3)^2 - 2x_2x_3\right] - 2(m+2)(x_2 + x_3) = 28$

$\Leftrightarrow 4 - 4m + 3\left[m^2 - 2(-2m-2)\right] - 2(m+2)m = 28 \Leftrightarrow m^2 + 4m - 12 = 0 \Leftrightarrow m = -6 \vee m = 2$ Kết hợp với điều kiện (3) được m = 2.

Cho hàm số $y = x^3 - 3x^2 + m^2x + 2 - m^2 \quad (1)$. Định m để đồ thị hàm số (1) cắt trục hoành tại ba điểm A, B, C phân biệt sao cho tổng các hệ số góc của các tiếp tuyến với đồ thị (1) tại ba điểm A, B, C lớn nhất.

LỜI GIẢI

Ta có: $y' = 3x^2 - 6x + m^2$

Phương trình hoành độ giao điểm của đồ thị hàm số (1) với trục hoành: $x^3-3x^2+m^2x+2-m^2=0$

$\Leftrightarrow (x-1)(x^2-2x+m^2-2)=0 \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} x=1 \\ g(x)=x^2-2x+m^2-2=0 \quad (*) \end{array}\right.$

Đồ thị hàm số (1) cắt trục Ox tại ba điểm phân biệt $\Leftrightarrow$ phương trình (*) có hai nghiệm phân biệt và khác 1

$\Leftrightarrow \begin{cases} \Delta_{(*)}>0 \\ g(1)\neq 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 3-m^2>0 \\ m^2-3\neq 0 \end{cases} \Leftrightarrow -\sqrt{3}<m<\sqrt{3}$. Gọi $A(1;y_A),B(x_1;y_B),C(x_2;y_C)$ với x_1,x_2 là hai nghiệm của phương trình $(*)$ theo định lý Vi ét có $x_1+x_2=2$ và $x_1.x_2=m^2-2$.

Ta có $P=k_A+k_B+k_C=y'(1)+y'(x_1)+y'(x_2)$

$=-3+m^2+(3x_1^2-6x_1+m^2)+(3x_2^2-6x_2+m^2)$

$=3\left[(x_1+x_2)^2-2x_1x_2\right]-6(x_1+x_2)+3m^2-3=9-3m^2\le 9$

Vậy $\max P=9$ khi $m=0$.

Kết luận với $m=0$ thỏa yêu cầu bài toán.

Cho hàm số $y=-x^3+3x^2-2 \quad (1)$

Tìm tham số m để đường thẳng $d: y=m(2-x)+2$ cắt đồ thị (C) của hàm số (1) tại ba điểm phân biệt $A(2;2),B,C$ sao cho tích các hệ số góc tiếp tuyến với đồ thị (C) tại B và C đạt giá trị nhỏ nhất ?

LỜI GIẢI

- Phương trình hoành độ giao điểm: $-x^3+3x^2-2=m(2-x)+2$

$\Leftrightarrow (x-2)(x^2-x-m-2)=0 \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} x=2\Rightarrow y=2 \\ g(x)=x^2-x-m-2=0 \end{array}\right.$

- Để d cắt (C) tại ba điểm phân biệt $A(2;2),B,C \Leftrightarrow g(x)=0$ có ba nghiệm phân biệt $\neq 2$

$\Leftrightarrow \begin{cases} \Delta_g=9+4m>0 \\ g(2)=-m\neq 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} m>-\dfrac{9}{4} \\ m\neq 0 \end{cases} \quad (i)$

- Ta có: $y'=-3x^2+6x$ và gọi $B(x_1;m(2-x_1)+2),C(x_2;m(2-x_2)+2)$ với x_1,x_2 là hai nghiệm của $g(x)=0$. Theo Viét: $\begin{cases} x_1+x_2=1 \\ x_1x_2=-(m+2) \end{cases}$.

- Ta có: $k_1k_2=y'(x_1).y'(x_2)=(-3x_1^2+6x_1)(-3x_2^2+6x_2)$

$\Leftrightarrow k_1k_2=9(x_1x_2)^2-18x_1x_2(x_1+x_2)+36x_1x_2=9(m+2)^2-18(m+2)\Leftrightarrow k_1k_2=9(x)$

$\Leftrightarrow k_1k_2=9(m+1)^2-9\ge -9 \Rightarrow (k_1k_2)_{min}=-9$ khi $m=-1$ (thỏa (i)).

Cho hàm số $y=(x+2)(x-1)^2 \quad (C)$

b). Tìm các điểm M thuộc đường thẳng $d: y=-2x+19$, biết rằng tiếp tuyến của đồ thị (C) đai qua điểm M vuông góc với đường thẳng $x+9y-8=0$.

LỜI GIẢI

Vì tiếp tuyến vuông góc với đường thẳng $x+9y-8=0 \Leftrightarrow y=-\frac{1}{9}x+\frac{8}{9}$ (Δ) nên $k_{tt}.k_{\Delta}=-1 \Rightarrow k_{tt}=9$, gọi tọa độ tiếp điểm của tiếp tuyến là $I(x_0;y_0)$, từ đó ta có $y'(x_0)=k_{tt} \Leftrightarrow x_0^2-1=3 \Leftrightarrow x_0=2 \vee x_0=-2$

• Với $x_0=2 \Rightarrow y_0=4$ khi đó phương trình tiếp tuyến $d_1: y=y'(1)(x-2)+4 \Leftrightarrow d_1: y=9x-14$. Suy ra M là giao điểm của d và d_1 tọa độ điểm M là nghiệm của hệ $\begin{cases} y=9x-14 \\ y=-2x+19 \end{cases} \Rightarrow M(3;13)$.

• Với $x_0=-2 \Rightarrow y_0=0$ khi đó phương trình tiếp tuyến $d_2: y=9x+18$. Suy ra M là giao điểm của d và d_2 tọa độ điểm M là nghiệm của hệ $\begin{cases} y=9x+18 \\ y=-2x+19 \end{cases} \Rightarrow M\left(\frac{1}{11};\frac{201}{11}\right)$.

Kết luận tọa độ điểm M cần tìm là $M(3;13)$ hoặc $M\left(\frac{1}{11};\frac{201}{11}\right)$.

Cho hàm số $y=x^3-3x^2+(m-2)x+3m$ (C_m) (m là tham số).
Tìm m để tiếp tuyến có hệ số góc nhỏ nhất của đồ thị (C_m) của hàm số đã cho vuông góc với đường thẳng $d: x-y+2=0$.

LỜI GIẢI

Có $y'=3x^2-6x+m-2$

Gọi $M(x_0;y_0) \in (C_m)$, suy ra hệ số góc tiếp tuyến của (C_m) tại M là

$k=y'(x_0)=3x_0^2-6x_0+m-2=3(x_0-1)^2+m-5 \geq m-5$, dấu "=" xảy ra $\Leftrightarrow x_0=1$ suy ra hệ số góc của tiếp tuyến nhỏ nhất là $k_{min}=m-5$ tại điểm $M(1;4m-4)$.

Để tiếp tuyến vuông góc với d $\Leftrightarrow k_{tt}.k_d=-1 \Leftrightarrow (m-5).1=-1 \Leftrightarrow m=4$.

Kết luận với m = 4 thỏa yêu cầu đề bài.

Gọi k_1 là hệ số góc của tiếp tuyến tại giao điểm của đồ thị hàm số $(C_m): y=\frac{x+m}{x+1}$ với trục hoành. Gọi k_2 là hệ số góc của tiếp tuyến với đồ thị (C_m) tại điểm có hoành độ $x=1$. Tìm tất cả các giá trị của tham số m sao cho $|k_1+k_2|$ đạt giá trị nhỏ nhất ?

LỜI GIẢI

- Ta có: $y'=\frac{1-m}{(x+1)^2}$. Hoành độ giao điểm (C_m) với trục hoành: $x=-m$.
- Hệ số góc tiếp tuyến tại điểm có hoành độ $x=-m$ là $k_1=y'(-m)=\frac{1}{1-m}$.
- Hệ số góc tiếp tuyếnTại điểm có hoành độ $x=1$ là $k_2=y'(1)=\frac{1-m}{4}$.
- Ta có: $|k_1+k_2|=\left|\frac{1}{1-m}+\frac{1-m}{4}\right|=\left|\frac{1}{1-m}\right|+\left|\frac{1-m}{4}\right| \overset{Cauchy}{\geq} 2\sqrt{\frac{1}{1-m}.\frac{1-m}{4}}$

$\Leftrightarrow |k_1+k_2| \geq 1, \forall m \neq 1$. Dấu "=" xảy ra $\Leftrightarrow \left|\frac{1}{1-m}\right|=\left|\frac{1-m}{4}\right|$

$\Leftrightarrow (1-m)^2 = 4 \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} m=-1 \\ m=3 \end{array}\right.$. Vậy $|k_1+k_2|_{min} = 1$ khi $\left[\begin{array}{l} m=-1 \\ m=3 \end{array}\right.$.

Viết phương trình tiếp tuyến d của $(C): y = \dfrac{2x-1}{x-1}$, biết rằng tiếp tuyến cắt trục Ox, Oy lần lượt tại A, B sao cho $AB = \sqrt{82}.OB$?

LỜI GIẢI

Phân tích và tìm hướng giải

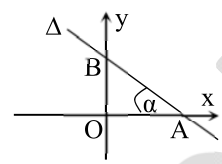

TT Δ cắt trục Ox, Oy tại $A, B \Rightarrow \Delta OAB$ vuông tại O và tạo với trục Ox một góc α với $|k| = \tan\alpha = \dfrac{OB}{OA}$.

Ta có: $\begin{cases} AB = \sqrt{82}.OB \\ OA^2 + OB^2 = AB^2 \end{cases} \Rightarrow 81.OB^2 = OA^2 \Leftrightarrow \dfrac{OB}{OA} = \dfrac{1}{9} \Rightarrow |k| = \dfrac{1}{9}$.

<u>Bài giải</u>

- Gọi $M\left(x_o; \dfrac{2x_o-1}{x_o-1}\right)$, $(x_o \neq 1)$ là tiếp điểm $\Rightarrow k = \dfrac{-1}{(x_o-1)^2}$. Phương trình tiếp tuyến có dạng

$\Delta: y = -\dfrac{1}{(x_o-1)^2}(x-x_o) + \dfrac{2x_o-1}{x_o-1}$ $\quad$ (i)

- Ta có: $\begin{cases} AB = \sqrt{82}.OB \\ OA^2 + OB^2 = AB^2 \end{cases} \Rightarrow AB^2 = 82.OB^2 = OA^2 + OB^2 \Leftrightarrow \dfrac{OB}{OA} = \dfrac{1}{9}$.
- Hệ số góc tiếp tuyến được tính $|k| = \tan\alpha = \dfrac{OB}{OA} = \dfrac{1}{9} \Leftrightarrow k = \dfrac{1}{9} \vee k = -\dfrac{1}{9}$.
- Với $k = \dfrac{1}{9} = \dfrac{-1}{(x_o-1)^2}$: phương trình vô nghiệm.
- Với $k = -\dfrac{1}{9} = \dfrac{-1}{(x_o-1)^2} \Leftrightarrow (x_o-1) = 9 \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} x_o = 4 \\ x_o = -2 \end{array}\right.$ $\quad$ (ii)

$(i),(ii) \Rightarrow \Delta: y = -\dfrac{1}{9}x + \dfrac{25}{9}$ hoặc $\Delta: y = -\dfrac{1}{9}x + \dfrac{13}{9}$ là các tiếp tuyến cần tìm.

Lập phương trình tiếp tuyến của $(C): y = x^3 - 3x^2 + 1$, biết nó song song với đường thẳng $d: 9x - y + 6 = 0$?

LỜI GIẢI

- Ta có: $y' = 3x^2 - 6x$. Gọi $M(x_o; y_o)$ là tiếp điểm. Phương trình tiếp tuyến có dạng:

$\Delta: y = k(x - x_o) + y_o$. Do tiếp tuyến $\Delta \,//\, d: y = 9x + 6 \Rightarrow k = 9$

$\Leftrightarrow y'(x_o) = 9 \Leftrightarrow 3x_o^2 - 6x_o = 9 \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} x_o = -1 \Rightarrow y_o = -3 \\ x_o = 3 \Rightarrow y_o = 1 \end{array}\right.$.

- Với $x_o = -1$; $y_o = -3$; $k = 9 \Rightarrow \Delta: y = 9x + 6$ (loại do $\Delta \equiv d$).
- Với $x_o = 3$; $y_o = 1$; $k = 9 \Rightarrow \Delta: y = 9(x-3) + 1$ hay $\Delta: y = 9x - 26$.

Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị $(C): y = -x^4 - x^2 + 6$, biết tiếp tuyến vuông góc với đường thẳng $d: y = \frac{1}{6}x - 1$?***Đại học khối D năm 2010***

LỜI GIẢI

- Ta có: $y' = -4x^3 - 2x$. Gọi $M(x_o; y_o)$ là tiếp điểm. Phương trình tiếp tuyến có dạng:

$\Delta: y = k(x - x_o) + y_o$. Do $\Delta \perp d: y = \frac{1}{6}x - 1 \Rightarrow k.\frac{1}{6} = -1$

$\Leftrightarrow k = y'(x_o) = -6 \Leftrightarrow -4x_o^3 - 2x_o = -6 \Leftrightarrow x_o = 1 \Rightarrow y_o = 4$.

- Phương trình tiếp tuyến là $\Delta: y = -6(x-1) + 4$ hay $\Delta: y = -6x + 10$.

Gọi $M \in (C): y = \frac{2x+1}{x-1}$ có tung độ bằng 5. Tiếp tuyến của (C) tại M cắt các trục tọa độ Ox, Oy lần lượt tại A và B. Tính $S_{\Delta OAB}$?

Cao đẳng khối A, A₁, B, D năm 2013

LỜI GIẢI

Phân tích và tìm hướng giải

Viết PTTT Δ tại M khi biết $y_o = 5 = \frac{2x_o + 1}{x_o - 1} \Rightarrow x_o \Rightarrow k = y'(x_o)$. Tìm tọa độ $A = \Delta \cap Ox,\ B = \Delta \cap Oy$ và tính $S_{\Delta OAB} = \frac{1}{2}OA.OB = \ ?$

Bài giải

- Ta có: $y' = \frac{-3}{(x-1)^2}$ và $y_o = 5 = \frac{2x_o + 1}{x_o - 1} \Rightarrow x_o = 2 \Rightarrow k = y'(x_o) = -3$.
- Phương trình tiếp tuyến tại $M(2;5)$ là $\Delta: y = -3x + 11$.
- Ta có: $A = \Delta \cap Ox$ thỏa $\begin{cases} \Delta: y = -3x + 11 \\ Ox: y = 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = \frac{11}{3} \\ y = 0 \end{cases} \Rightarrow A\left(\frac{11}{3}; 0\right)$.
- Ta lại có: $B = \Delta \cap Oy$ thỏa $\begin{cases} \Delta: y = -3x + 11 \\ Oy: x = 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = 0 \\ y = 11 \end{cases} \Rightarrow B(0;11)$.

$\Rightarrow S_{\Delta OAB} = \frac{1}{2}OA.OB = \frac{1}{2}.\frac{11}{3}.11 = \frac{121}{6}$ (đvdt)

Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị hàm số $(C): y = \frac{x+2}{2x+3}$, biết rằng tiếp tuyến đó cắt trục hoành, trục tung lần lượt tại hai điểm phân biệt A, B và tam giác OAB cân tại gốc tọa độ O ?***Đại học khối A năm 2009***

Phân tích và tìm hướng giải

Tiếp tuyến $\Delta \cap Ox = \{A\}, \Delta \cap Oy = \{B\}$ mà ΔOAB vuông cân tại O $\Rightarrow$ Δ song song với phương trình đường thẳng phân
giác góc phần tư thứ I $(d_1: y = x)$ và thứ II $(d_2: y = -x) \Rightarrow k = \pm 1 \Rightarrow x_o \Rightarrow y_o \Rightarrow \Delta$.

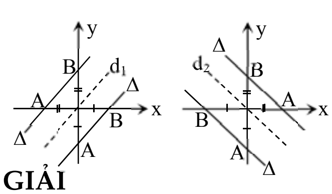

LỜI GIẢI

- Ta có: $y' = \dfrac{-1}{(2x+3)^2}$. Gọi $M(x_o;y_o)$ là tiếp điểm và tiếp tuyến là Δ.
- Theo đề $\Rightarrow \Delta \,//\, d_{1,2}: y = \pm x \Rightarrow k = y'(x_o) = \dfrac{-1}{(2x_o+3)^2} = \pm 1$

$\Leftrightarrow (2x_o+3)^2 = 1 \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} x_o = -1 \Rightarrow y_o = 1 \Rightarrow k = -1 \\ x_o = -2 \Rightarrow y_o = 0 \Rightarrow k = -1 \end{array}\right.$.

$\Rightarrow \left[\begin{array}{l} \Delta: y = -1(x+1)+1 \\ \Delta: y = -1(x+2)+0 \end{array}\right.$ hay $\left[\begin{array}{l} \Delta: y = -x \\ \Delta: y = -x-2 \end{array}\right.$ (loại do $\equiv d: y = -x$)

- Vậy phương trình tiếp tuyến cần tìm là: $\Delta: y = -x-2$.

Cho hàm số $y = \dfrac{2x-3}{x-2}$ có đồ thị (C). Viết phương trình tiếp tuyến Δ với đồ thị hàm số (C) sao cho Δ cắt trục hoành tại A mà $OA = 6$?

Phân tích và tìm hướng giải

Gọi $M\left(x_o;\dfrac{2x_o-3}{x_o-2}\right)$ là tiếp điểm $\Rightarrow$ tt $\Delta: y = \dfrac{-1}{(x_o-2)^2}(x-x_o) + \dfrac{2x_o-3}{x_o-2}$

$\Delta \cap Ox = \{A\} \Rightarrow$ tọa độ điểm A theo $x_o \rightarrow$ giải $OA = 6 \Rightarrow x_o \Rightarrow$ tt Δ.

LỜI GIẢI

Ta có: $y' = \dfrac{-1}{(x-2)^2}$. Gọi $M\left(x_o;\dfrac{2x_o-3}{x_o-2}\right) \in (C)$, $(x_o \neq 2)$ là tiếp điểm.

- Phương trình tiếp tuyến tại M là $\Delta: y = \dfrac{-1}{(x_o-2)^2}(x-x_o) + \dfrac{2x_o-3}{x_o-2}$ (i)
- Ta có: $A = \Delta \cap Ox \Rightarrow y = 0 \Rightarrow 0 = \dfrac{-1}{(x_o-2)^2}(x-x_o) + \dfrac{2x_o-3}{x_o-2}$

$\Leftrightarrow x = 2x_o^2 - 6x_o + 6 \Rightarrow A\left(2x_o^2 - 6x_o + 6; 0\right)$.

- Theo đề $OA = 6 \Leftrightarrow \left|2x_o^2 - 6x_o + 6\right| = 0 \Rightarrow x_o = 0 \vee x_o = 3$ (ii)
- Thế (ii) vào (i) $\Rightarrow$ các tiếp tuyến cần tìm là: $\left[\begin{array}{l} \Delta: y = -\dfrac{1}{4}x + \dfrac{3}{2} \\ \Delta: y = -x+6 \end{array}\right.$.

Viết phương trình tiếp tuyến với đồ thị $(C): y = x^3 - 6x^2 + 9x$, biết tiếp tuyến tạo với đường thẳng $\Delta: x+y+1 = 0$ một góc α, sao cho $\cos\alpha = \dfrac{4}{\sqrt{41}}$ và tiếp điểm có hoành độ nguyên ?

Phân tích và tìm hướng giải

Gọi $M\left(x_o;x_o^3-6x_o^2+9x_o\right)$ là tiếp điểm thì $k=y'\left(x_o\right)=3x_o^2-12x_o+9$ và có $\Delta: y=-x-1\Rightarrow k_\Delta=-1$. Khi đó ta có hai hướng xử lý: một là áp dụng công thức $\tan\alpha=\left|\dfrac{k-k_\Delta}{1+k.k_\Delta}\right|$, hai là sử dụng $\cos\alpha=\cos\left(\overrightarrow{n_\Delta};\overrightarrow{n_d}\right)=\dfrac{\left|\overrightarrow{n_\Delta}.\overrightarrow{n_d}\right|}{\left|\overrightarrow{n_\Delta}\right|.\left|\overrightarrow{n_d}\right|}$ với $\overrightarrow{n_\Delta}=\left(1;1\right)$ và $\overrightarrow{n_d}=\left(k;-1\right)$ là véctơ pháp tuyến của Δ và tiếp tuyến d.

LỜI GIẢI

- Gọi $M\left(x_o;x_o^3-6x_o^2+9x_o\right)$ là tiếp điểm và $k=y'\left(x_o\right)=3x_o^2-12x_o+9$.
- Phương trình tiếp tuyến có dạng $d: y=k\left(x-x_o\right)+x_o^3-6x_o^2+9x_o$ và có véctơ pháp tuyến $\overrightarrow{n_d}=\left(k;-1\right)$.

Ta có: $\overrightarrow{n_\Delta}=\left(1;1\right)$.

- Theo đề: $\cos\alpha=\cos\left(\overrightarrow{n_\Delta};\overrightarrow{n_d}\right)=\dfrac{\left|\overrightarrow{n_\Delta}.\overrightarrow{n_d}\right|}{\left|\overrightarrow{n_\Delta}\right|.\left|\overrightarrow{n_d}\right|}=\dfrac{\left|k-1\right|}{\sqrt{2}.\sqrt{k^2+1}}=\dfrac{4}{\sqrt{41}}$

  $\Leftrightarrow 9k^2-82k+9=0\Leftrightarrow k=9\vee k=\dfrac{1}{9}$.
- Với $k=9\Rightarrow 3x_o^2-12x_o=0\Leftrightarrow\left[\begin{array}{l}x_o=0\Rightarrow y_o=0\\ x_o=4\Rightarrow y_o=4\end{array}\right.\Rightarrow\left[\begin{array}{l}\Delta: y=9x\\ \Delta: y=9x-32\end{array}\right.$.
- Với $k=\dfrac{1}{9}\Rightarrow 3x_o^2-12x_o+9=\dfrac{1}{9}\Leftrightarrow x_o=\dfrac{18\pm2\sqrt{21}}{9}$ (loại do $x_o;y_o\in\mathbb{Z}$).
- Vậy phương trình tiếp tuyến cần tìm là: $\Delta: y=9x$ hoặc $\Delta: y=9x-32$.

Viết phương trình tiếp tuyến với $\left(C\right): y=\dfrac{2x-1}{x-1}$, biết tiếp tuyến cách đều hai điểm $A\left(-2;4\right)$ và $B\left(4;-2\right)$?

✍ **Phân tích và tìm hướng giải**

Gọi $M\left(x_o;\dfrac{2x_o-1}{x_o-1}\right)$ là tiếp điểm $\Rightarrow$ tt $\Delta: y=\dfrac{-1}{\left(x_o-1\right)^2}\left(x-x_o\right)+\dfrac{2x_o-1}{x_o-1}$. Do Δ cách đều hai điểm A và B nên có các trường hợp sau đây xảy ra: tiếp tuyến Δ qua trung điểm I của AB $\left(I\in\Delta\right)$ hoặc song song với AB hoặc trùng với AB $\left(k=k_{AB}\right)$. Giải hai trường hợp $\Rightarrow x_o\Rightarrow\Delta$.

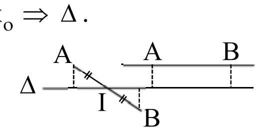

LỜI GIẢI

- Gọi $M\left(x_o;\dfrac{2x_o-1}{x_o-1}\right)$, $\left(x_o\neq1\right)\Rightarrow$ tiếp tuyến $\Delta: y=\dfrac{x_o-x}{\left(x_o-1\right)^2}+\dfrac{2x_o-1}{x_o-1}$ (i)
- Do tiếp tuyến cách đều hai điểm $A\left(-2;4\right)$ và $B\left(4;-2\right)$ nên có các trường hợp:

<u>Trường hợp 1</u>. Gọi I là trung điểm của AB $\Rightarrow I\left(1;1\right)\in\Delta$

$\Leftrightarrow 1=\dfrac{x_o-1}{\left(x_o-1\right)^2}+\dfrac{2x_o-1}{x_o-1}\Leftrightarrow x_o=-1\Rightarrow\Delta: y=-\dfrac{1}{4}x+\dfrac{5}{4}$.

<u>Trường hợp 2</u>. Δ // AB hoặc $\Delta\equiv AB\Rightarrow k=k_{AB}$.

Phương trình đường thẳng $AB: y=-x+2 \Rightarrow k_{AB}=-1=k=-\dfrac{1}{(x_o-1)^2}$

$\Leftrightarrow x_o=2 \vee x_o=0$. Thế vào (i) được $\Delta: y=-x+5$ hoặc $\Delta: y=-x+1$.

- Vậy $\Delta: y=-\dfrac{1}{4}x+\dfrac{5}{4}$ hoặc $\Delta: y=-x+5$ hoặc $\Delta: y=-x+1$.

Xác định m để đồ thị $(C): y=\dfrac{2x+m}{x-1}$ có tiếp tuyến song song và cách đường thẳng $d: 3x+y-1=0$ một khoảng cách bằng $\sqrt{10}$?

Phân tích và tìm hướng giải

$M\left(x_o;\dfrac{2x_o+m}{x_o-1}\right)\in(C)$ là tiếp điểm $\Rightarrow k=\dfrac{-2-m}{(x_o-1)^2}$. Do $\Delta // d \Rightarrow k=-3$ sẽ thu được một phương trình với hai ẩn x_o, m và $d(M;d)=\sqrt{10}$ sẽ thu thêm được một phương trình nữa. Giải hệ này tìm được $\Rightarrow x_o, m$.

LỜI GIẢI

- Gọi $M\left(x_o;\dfrac{2x_o+m}{x_o-1}\right),(x_o\neq 1)$ và tiếp tuyến Δ có $k=\dfrac{-2-m}{(x_o-1)^2}=-3$ (do tiếp tuyến Δ // $d: y=-3x+1$)

$\Leftrightarrow 3x_o^2-6x_o-m+1=0 \qquad (i)$

- Vì $d(\Delta;d)=d(M;d)=\sqrt{10} \Rightarrow \left|3x_o+\dfrac{2x_o+m}{x_o-1}\right|=10 \qquad (ii)$

$(i),(ii)\Rightarrow \begin{cases}3x_o^2-11x_o+m+10=0\\3x_o^2-6x_o-m+1=0\end{cases} \vee \begin{cases}3x_o^2+9x_o+m-10=0\\3x_o^2-6x_o-m+1=0\end{cases}$

$\Leftrightarrow \begin{cases}x_o=1 \ (L)\\x_o=\dfrac{11}{6}\Rightarrow m=\dfrac{1}{12}\end{cases} \vee \begin{cases}x_o=1 \ (L)\\x_o=-\dfrac{3}{2}\Rightarrow m=\dfrac{67}{4}\end{cases}.$

- Vậy $m=\dfrac{1}{12} \vee m=\dfrac{67}{4}$ là các giá trị cần tìm.

Tìm tất cả các giá trị của tham số $m\neq 0$ sao cho tiếp tuyến của đồ thị $(C_m): y=mx^3-(2m+1)x+m+1$ tại giao điểm của nó với trục tung tạo với hai trục tọa độ một tam giác có diện tích bằng 4 ?

LỜI GIẢI

- Ta có: $M=(C_m)\cap Oy: x=0\Rightarrow y=m+1\Rightarrow M(0;m+1)$.
- Mà $y'=3mx^2-2m-1 \Rightarrow k=y'(0)=-2m-1$ là hệ số góc tiếp tuyến tại điểm M và có phương trình $\Delta: y=-(2m+1)x+m+1 \qquad (i)$
- $\Delta\cap Ox=A$ thỏa $\begin{cases}y=0\\y=-(2m+1)x+m+1\end{cases}\Leftrightarrow\begin{cases}x=\dfrac{m+1}{2m+1}\\y=0\end{cases}\Rightarrow A\left(\dfrac{m+1}{2m+1};0\right)$

$\Delta\cap Oy=B$ thỏa $\begin{cases}x=0\\y=-(2m+1)x+m+1\end{cases}\Leftrightarrow\begin{cases}x=0\\y=m+1\end{cases}\Rightarrow B(0;m+1)$.

$\Rightarrow OA=\left|\dfrac{m+1}{2m+1}\right|,\ OB=|m+1|$ với $m\neq-\dfrac{1}{2}$.

- Theo đề: $S_{\Delta AOB}=\frac{1}{2}.OA.OB=\frac{1}{2}.\left|\frac{m+1}{2m+1}\right|.\left|m+1\right|=4$

$\Leftrightarrow (m+1)^2=8\left|2m+1\right| \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l}16m+8=m^2+2m+1\\16m+8=-m^2-2m-1\end{array}\right. \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l}m=7\pm 2\sqrt{14}\\m=-9\pm 6\sqrt{2}\end{array}\right.$.

Tìm m để tiếp tuyến của $(C_m): y=x^3+3mx^2+(m+1)x+1$ tại điểm có hoành độ $x=-1$ đi qua điểm $A(1;2)$?

LỜI GIẢI

Ta có: $y'=3x^2+6mx+m+1 \Rightarrow k=y'(-1)=4-5m$.

Phương trình tiếp tuyến tại điểm $M(-1;2m-1)$ có dạng:

$d: y=(4-5m)(x+1)+2m-1$ và $A(1;2)\in d$ nên $\boxed{m=\frac{5}{8}}$.

Viết phương trình tiếp tuyến của $(C): y=\frac{2x-1}{x+1}$, biết rằng tiếp điểm của tiếp tuyến đó với (C) cách điểm $A(0;1)$ một khoảng $=2$?

LỜI GIẢI

Gọi $M\left(x_o;\frac{2x_o-1}{x_o+1}\right),(x_o\neq -1)$ là tiếp điểm. Theo đề thì $MA=2$ hay

$x_o^2+\left(\frac{2x_o-1}{x_o+1}-1\right)^2=4 \Leftrightarrow x_o=0 \vee x_o=2$. Với $x_o=0\Rightarrow$ tiếp tuyến là $d_1: \boxed{y=3x-1}$ và với $x_o=2\Rightarrow d_2: \boxed{y=\frac{x}{3}+\frac{1}{3}}$.

Viết phương trình tiếp tuyến của $(C): y=\frac{x}{1-x}$ tại M, biết rằng tiếp tuyến đó cắt các trục tọa độ tại A và B sao cho M là trung điểm của AB ?

LỜI GIẢI

Gọi $M\left(m;\frac{m}{1-m}\right),(m\neq 1)$ là tiếp điểm. Phương trình tiếp tuyến tại M có

dạng $\Delta: x-(1-m)^2y-m^2=0$. Khi đó: $A(m^2;0)$ và $B\left(0;\frac{-m^2}{(1-m)^2}\right)$.

Để M là trung điểm của đoạn AB thì $m\neq 0;\ m^2=2m;\ -\frac{m^2}{(1-m)^2}=\frac{2m}{1-m}$

$\Leftrightarrow m = 2$. Vậy phương trình tiếp tuyến cần tìm là: $\Delta : \boxed{x - y - 4 = 0}$.

Tìm m để đồ thị hàm số $(C_m): y = x^3 - 3mx + 2$ có tiếp tuyến tạo với đường thẳng $d: x + y + 7 = 0$ góc α, biết $\cos\alpha = \frac{1}{\sqrt{26}}$?

LỜI GIẢI

Gọi k là hệ số góc tiếp tuyến $\Rightarrow$ tiếp tuyến có vtpt $\overrightarrow{n_1} = (k; -1)$.

Đường thẳng $d: x + y + 7 = 0$ có vtpt $\overrightarrow{n_2} = (1; 1)$.

Theo đề $\cos\alpha = \cos\left(\overrightarrow{n_1}; \overrightarrow{n_2}\right) = \frac{\left|\overrightarrow{n_1}.\overrightarrow{n_2}\right|}{\left|\overrightarrow{n_1}\right|.\left|\overrightarrow{n_2}\right|} \Leftrightarrow \frac{1}{\sqrt{26}} = \frac{|k-1|}{\sqrt{2}.\sqrt{k^2+1}} \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} k = \frac{3}{2} \\ k = \frac{2}{3} \end{array}\right.$.

YCBT $\Leftrightarrow$ ít nhất một trong hai phương trình sau có nghiệm:

$$\left[\begin{array}{l} y' = \frac{3}{2} \\ y' = \frac{2}{3} \end{array}\right. \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} 3x^2 - 3m = \frac{3}{2} \\ 3x^2 - 3m = \frac{2}{3} \end{array}\right. \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} x^2 = \frac{2m+1}{2} \\ x^2 = \frac{9m+2}{9} \end{array}\right. \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} \frac{2m+1}{2} \geq 0 \\ \frac{9m+2}{9} \geq 0 \end{array}\right. \Leftrightarrow \boxed{m \geq -\frac{1}{2}}.$$

Viết phương trình tiếp tuyến của đồ thị $(C): y = \frac{2x-1}{x-1}$, biết rằng tiếp tuyến này cắt trục Ox, Oy lần lượt tại A, B thỏa: $OA = 4OB$?

LỜI GIẢI

Giả sử tiếp tuyến d của (C) tại $M(x_o; y_o) \in (C)$ cắt Ox tại A, cắt Oy tại B

sao cho $OA = 4OB$. Do ΔOAB vuông tại O nên $\tan A = \frac{OB}{OA} = \frac{1}{4} \Rightarrow$ hệ số góc của d bằng $\frac{1}{4}$ hoặc $-\frac{1}{4}$. Mà hệ số góc của d là: $y'(x_o) = -\frac{1}{(x_o - 1)^2} < 0$

$$\Rightarrow -\frac{1}{(x_o-1)^2} = -\frac{1}{4} \Leftrightarrow x_o = -1 \Rightarrow y_o = \frac{3}{2} \text{ hoặc } x_o = 3 \Rightarrow y_o = \frac{5}{2}.$$

Khi đó có hai tiếp tuyến là: $d: \boxed{y = -\frac{1}{4}x + \frac{5}{4}}$ hoặc $d: \boxed{y = -\frac{1}{4}x + \frac{13}{4}}$.

Tìm các điểm M trên đường thẳng $d: y = -2x + 19$, biết rằng tiếp tuyến của đồ thị $(C): y = (x+2)(x-1)^2$ đi qua điểm M vuông góc với đường thẳng $d': x + 9y - 8 = 0$?

LỜI GIẢI

- Hàm số được viết lại: $y = x^3 - 3x + 2$.
- Vì tiếp tuyến $\Delta \perp d': y = -\frac{1}{9}x + \frac{8}{9}$ nên $\Leftrightarrow k.\left(-\frac{1}{9}\right) = -1 \Leftrightarrow k = 9$.
- Gọi $M\left(x_o; y_o\right) \in (C)$ là tiếp điểm $\Rightarrow k = y'\left(x_o\right) = 3x_o^2 - 3 = 9 \Leftrightarrow x_o = \pm 2$.
- Phương trình tiếp tuyến tại M có dạng: $\Delta: y = k\left(x - x_o\right) + x_o^3 - 3x_o + 2$.

Hay $\Delta_1: y = 9x - 14$ hoặc $\Delta_2: y = 9x + 18$ là hai tiếp tuyến tại M.

- Khi đó, tọa độ điểm M là giao điểm của đường thẳng d và tiếp tuyến

$d \cap \Delta_1 = M_1$ thỏa $\begin{cases} y = -2x + 19 \\ y = 9x - 14 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = 3 \\ y = 13 \end{cases} \Rightarrow M_1(3;13)$.

$d \cap \Delta_2 = M_2$ thỏa $\begin{cases} y = -2x + 19 \\ y = 9x + 18 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = \frac{1}{11} \\ y = \frac{207}{11} \end{cases} \Rightarrow M_2\left(\frac{1}{11}; \frac{207}{11}\right)$.

- Vậy có hai điểm M là $M_1(3;13)$ hoặc $M_2\left(\frac{1}{11}; \frac{207}{11}\right)$ thỏa yêu cầu bài toán.

Tìm các điểm $A, B \in (C): y = -x^3 + 3x$ sao cho tiếp tuyến của (C) tại A, B song song với nhau và $AB = 4\sqrt{2}$?

LỜI GIẢI

Gọi $A\left(a; -a^3 + 3a\right), B\left(b; -b^3 + 3b\right) \in (C), (a \neq b)$.

Do tiếp tuyến tại A và B song song nhau nên $y'(a) = y'(b)$ hay

$\Leftrightarrow -3a^2 + 3 = -3b^2 + 3 \Leftrightarrow a = -b$ (nhận) hoặc $a = b$ (loại).

Theo đề $\Rightarrow AB^2 = 32 \Leftrightarrow \begin{cases} ab = -4 \\ a = -b \end{cases} \Leftrightarrow \left[\begin{array}{l} a = 2; b = -2 \\ a = -2; b = 2 \end{array}\right.$.

Vậy $A(2;-2), B(-2;2)$ hoặc $A(-2;2), B(2;-2)$ thì thỏa yêu cầu bài toán.

Tìm $M \in (C): y = x^3 - 3x + 2$ để tiếp tuyến của (C) tại điểm M cắt đồ thị (C) tại điểm thức hai là N thỏa mãn $\left|x_M - x_N\right| = 6$?

LỜI GIẢI

Gọi $M\left(a; a^3 - 3a + 2\right) \in (C)$. Phương trình tiếp tuyến tại điểm M:

$\Delta: y = \left(3a^2 - 3\right)(x - a) + a^3 - 3a + 2$ hay $\Delta: y = \left(3a^2 - 3\right)x - 2a^3 + 2$

Phương trình hoành độ giao điểm: $x^3 - 3x + 2 = \left(3a^2 - 3\right)x - 2a^3 + 2$

$\Leftrightarrow (x-a)^2(x+2a)=0 \Leftrightarrow x=a \vee x=-2a \Rightarrow x_M=a;\ x_N=-2a$.

Theo đề: $|x_M-x_N|=6 \Leftrightarrow |a-(-2a)|=6 \Leftrightarrow |a|=2 \Rightarrow a=\pm 2$.

Vậy có hai điểm M thỏa yêu cầu bài toán: $\boxed{M(2;4) \vee M(-2;0)}$.

Tìm các điểm trên $(C): y=\dfrac{2x-3}{x+1}$, sao cho tiếp tuyến tại đó tạo với hai trục tọa độ một tam giác có diện tích bằng $\dfrac{18}{5}$ (đvdt) ?

LỜI GIẢI

Gọi $M\left(x_o;\dfrac{2x_o-3}{x_o+1}\right)\in(C);(x_o\neq -1)$ và phương trình tiếp tuyến tại M:

$\Delta: y=\dfrac{5}{(x_o+1)^2}(x-x_o)+\dfrac{2x_o-3}{x_o+1}$ và $\Delta\cap Ox=A\left(\dfrac{7x_o^2-x_o-3}{5x_o};0\right)$

$\Delta\cap Oy=B\left(0;\dfrac{2x_o^2-6x_o-3}{(x_o+1)^2}\right)$. Do $S_{\Delta ABO}=\dfrac{18}{5}\Leftrightarrow \dfrac{1}{2}AO.BO=\dfrac{18}{5}$

Giải phương trình này, sẽ tìm được $x_o \Rightarrow M$ cần tìm.

Tìm tọa độ điểm $M\in(C): y=\dfrac{2x-1}{x+1}$, sao cho khoảng cách từ điểm $I(-1;2)$ tới tiếp tuyến của (C) tại M là lớn nhất ?

LỜI GIẢI

Gọi $M\left(x_o;2-\dfrac{3}{x_o+1}\right)\in(C),(x_o\neq -1)$. Khi đó tiếp tuyến tại M dạng

$\Delta: y=\dfrac{3}{(x_o+1)^2}(x-x_o)+2-\dfrac{3}{x_o+1}$. Khi đó khoảng cách từ $I(-1;2)$ đến tiếp tuyến là:

$$d(I;\Delta)=\frac{|3(-1-x_o)-3(x_o+1)|}{\sqrt{9+(x_o+1)^4}}=\frac{6|x_o+1|}{\sqrt{9+(x_o+1)^4}}$$

Hay $d(I;\Delta)=\dfrac{6}{\sqrt{\dfrac{9}{(x_o+1)^2}+(x_o+1)^2}} \overset{\text{Cauchy}}{\leq} \sqrt{6}$ và $d_{max}=\sqrt{6}$ khi và chỉ khi

$$\frac{9}{(x_o+1)^2}=(x_o+1)^2 \Leftrightarrow (x_o+1)^2=3 \Leftrightarrow x_o=-1\pm\sqrt{3}.$$

Vậy: $\boxed{M_1\left(-1+\sqrt{3};2-\sqrt{3}\right)}$ hoặc $\boxed{M_2\left(-1-\sqrt{3};2+\sqrt{3}\right)}$ là hai điểm cần tìm